

KOLOZSVÁRI KÖZLÖNY.

SZERKESZTŐI SZÁLLÁS:

Belső farkasutca 78. sz. alatt gr. BÁNYFI-ház emeletében.

Megjelen a lap hetenkint háromszor u. m. kedden, csütörtökön és szombaton délelőtt.

Ára évenyegyre 3 ft. 6. é. Hirdetési ár: négyhasas sorát először 7 kr., másodszor 6 kr., harmadszor 5 krajczár o. ért. minden hirdetés után 30 kr. bélyegdíj. Előfizetés s hirdetés a kiadó-hivatalnál kezelteik. A nyilatkozati cikkek sora után 25 kr. előleges beküldése mellett a szerkesztőséghez czimzendők.

KIADÓ-HIVATAL:

Középutca, STEIN J. könyvkereskedése.

Előfizetési figyelmeztetés.

Lapunk előfizetési ára:

Égészévre	12 forint.
Félévre	6 „
Évenyegyre	3 „

Az előfizetési pénzek kiadók Stein János középütczai könyvkereskedésébe bérmentve küldendők.

A királyi biztost kinevező okmány:

Mi Első Ferencz József, Istennek kegyelméből ausztriai császár, Magyar- és Csehország Apostoli Királya, ugy Lombardia, Venezia, Galiczia, Lodomer és Illyria Királya, Ausztria főhercege, Erdély Nagyjefe, és Székelyek grófja stb. Méltóságos, tisztelendő, tekintetes, nagyságos, nemzeti, tisztos, okos, értelmes, őszintén kedvelt híveink!

Kedvelt erdélyi nagyjefelemeségünk országgyűlését f. év szept. Jakab hó 1-jére Nagy-Szeben királyi városunkba egybe hívó f. év szept. György hó 21-kén kibocsátott királyi leirattunk képesbár, ezennel tudtul adjuk nektek kedvelt híveink: miszerint ezen országgyűlésre felhatalmazott kir. országgyűlési biztosságunknak a mi hűség és őszintén kedvelt belső titkos tanácsos és aranykulcsosunkat, erdélyi kir. főkományszékünk elnökét, cs. k. altábornagyot, katonai érdem-kereszt tulajdonosát, porosz kir. veres sas-rend első osztályú, és a porosz királyi korona-rend keresztvisztét, a kir. württembergi korona-érdem-rend közép-keresztjét, nagylelkű Fülöp heseni nagyherceg rendjének és a szász-weimari hercegi házi rendnek nagykeresztjét, a portugali torony- és kard-rend és a toskánai sz. József-rend közép-keresztjét, Károly bajor herceg 3-dik számú huszár-ezrede második tulajdonosát, — gróf Folliot Crenneville Lajost nevezte ki.

Midőn mi ezt veletek kedvelt híveink közöljük, felszólítunk titeket kedvelt híveink, miszerint az említett felhatalmazott kir. országgyűlési biztosságunkkal a szükséges érintkezésbe lépjétek, és őt hivatása teljesítésében mindenben és mindenkor készségesen és érelyesen támogassátok.

Kikhez egyébiránt császári királyi nagyjefelemesi kegyelmünk és kegyelmességünkkel állandóan hajlandók maradtunk.

Kelt birodalmi fő- és szék városunkban, Bécsben Szt. Iván hó 15-dik napján, Urunk ezer nyolcz száz hatvanharmadik, uralkodásunk pedig tizenötödik évében.

Ferencz József m. p.

Gr. Nádasdy F. m. p.

Ő császári királyi apostoli Felségének saját parancsára:

Moldován Demeter m. p.

Kolozsvár, július 14.

(D) Mig a bécsi hivatalos és félhivatalos lapok diadalhangjait hallatják az erdélyi választások felett, melyek nemcsak a kormány pártjának, hanem éppen közvetlenül közgeinek többségére ütöttek ki, az alatt a függetlenebb lapok még aggodalmat is szenvednek, hogy hát ha Erdély még sem fog megjelenni a birodalmi tanácsba?

Az „O. D. Post“ avatottságát akarván elárulni az erdélyi ügyekben, minden reményét ez országgyűlés sikerére abban helyezi, hogy Axentét sehol még nem választották (?) mert ha őt megválasztják vala — véli ama lap — akkor e gyűlésből „babiloni nyelv- és értelem-zavar keletkezett volna, a mi ugy Erdély újra szervezésének, mint a Reichsrathba való választásnak ügyét is koezkatatja vala.“

Tehát Axenté-től függött Erdély sorsa, ő nyelvzavart és értelemzavart idéz vala elő. Azt hiszi az „O. D. Post“, hogy Axente, ki mint a románok egyik hírlapírója is szerepel, más nyelven beszélne, mint Cipariu, Fekete s Bariciu urak, a kik éppen ugy megértenék a „Gazetta Trans.“ munkatársai közt?

Vagy azt hiszi, hogy azon hivatalnok urak, kikből áll a papokon kívül, a románok összes képvisellete, nem éppen ugy saját nyelvök használatával fogják előidézni az „O. D. P.“ által említett babeli zavart? Ha itt nyelvzavar történhetik, annak forrása maga az országgyűlési szabályzat, mely tanácskozást engedett az államnyelv alkalmazása nélkül.

A nyelvzavart Axente ur sem víthi többre, mint a mennyi a nyelv használatánál szabályilag engedélyezve van, miután ő is körülbelül a román nyelvet használja oratioiban.

E nyelvzavart tehát nem fogja megszómitani az „O. D. Post“ ot, habár éppen most vett értesítésünk szerint Axente ur csakugyan meg lön választva, habár küldetése még kérdés alatt áll. Inkább teljesül azonban az „Ost D. Post“ azon reménye, hogy a román és szász mindenesetre elküldendő képviselőit a birodalmi tanácsba, és így vége szakad a birodalmi tanács mostani minősége feletti vitának.

Bécsben ugyan is egész tollharez foly már, s még sem tudják elhatározni, ha a mostani birodalmi tanács szorosabb e avagy tágabb.

Mig a bécsi lapok egy része azt állítja, hogy a trónbeszédben oly vonatkozások vannak, melyek arra mutatnak, hogy legfelsőbb heylt a mostani birodalmi tanács tágabbnak tekintetik, az alatt a másrészt az ellenkezőt állítja azon okból, mert még Erdély az alapalkotmány értelmében soha sem volt megváltoztatva, tehát éppen nem lehet fogositva a kormány arra, hogy a 13-dik §. rendszabályát igénybe vegye, midőn Erdély még se nem választott, se a választást meg nem tagadta.

Ez utóbbi állítás igazsága oly kézzel fogható, mikép valóban bámulni lehet, hogy ily kérdés felett a bécsi-journalistikában vita is támadhatott.

Ha ok mindnyáján kötelező alaptörvénynek ismerik el a február 26-kát, ugyan hogyan is tehetik fel, hogy a birodalmi tanács, mint tágabb legyen összehívható, mindaddig, mig Erdély és a velencei királyság ezen oetroyált alkotmány el-vagy el nem fogadására nézve nem nyilatkoztak?

A legtermészetesb logika szerint a birodalmi tanács általában csak mint szorosabb szerepelhet mindaddig, mig a meghívott tényezők vagy tagadól, vagy résztvevőleg nem nyilatkoznak, és csak egyes esetben uralkodói felhatalmazás folytán történhetett az, hogy a közös kérdésekhez hozzászólhattak.

E szerint tehát tökéletesen igazuk van azoknak, a kik azt állítják, hogy az adott alkotmány szerinti hozzászólhatalmi joguk a megjelent képviselőknél a közös ügyekhez akkor veszi kezdetét, midőn a még meg nem hívott országok is, vagy megjelennek oda, vagy a képviselők küldését megtagadják.

Láthatni azonban, hogy ezen képviselői összejűtése s összetartása még mind küzdelembe kerül.

Midőn a centralistákra nézve meg lön szervezve azon örvendeztető bizonyosság, hogy az erdélyi gyűlésnek majoritása sietni fog képviselőit küldeni Ausztria fővárosába, éppen akkor a csehek egy szép része visszavonult.

Hanem az „O. D. P.“ nagy befolyást tulajdonit Axente urnak, midőn azt hiszi, hogy az ő megjelenése változtatna volna a gyűlés színezetét; vannak ott elegendes férfiak, a kiket ő nem genirozott volna, valamint ezek készen állanak a birod. tanácsba elmenni, abban résztvenni, ugy Axente ur is: ha ott volna bizonynyal követné nemzeti programját, melynek megállapítására nézve ő maga mindekkorig jelentékeny befolyást gyakorolt.

A kérdés természetén tehát mit sem változtat valamely egyesnek meg-vagy meg nem jelenése, főként ezen országgyűlésben, hol a

kormány jelöltjei, meghívottjai s hivatalos közgei képezik azon abszol többséget, a melynek rendszabályilag döntő szavazata van.

Tisztában lehetnek tehát a bécsi lapok, hogy Erdélyből a szabályilag összehívott országgyűlés többsége elfogja küldeni képviselőit a bir. tanácsba; ezen körülményből igen könnyen értelmezhetik a trónbeszéd azon kétértelmű látszó tétéleit, a melyekből nem tudták elhatározni, ha a birod. tanács, mint szűkebb vagy mint tágabb körű van megnyitva?

Midőn a trónbeszéd szerkesztésénél azon bizonyos kilátás létezett, hogy Erdély küldeni fog, de egyszersmind azon tény, hogy még ekkor nem küldött: igen természetes, hogy midőn egyszersmind már többször elvitt ki-mondatott, hogy Erdély megjelenése a tágabb körű bir. tanácsot jogképesse teszi, a trónbeszédnek egy kellett szerkesztve lenni a mint volt, vagyis azon eszmét kellett magába foglalni, hogy a mostan megnyitott bir. tanács egyelőre szűkebb, Erdély megjelenése után pedig tágabb körű lesz.

A birodalmi tanácsnak mint határozottan szűkebb körűnek megnyitása csak egy történhetik vala, ha Erdély gyűlése annak peridusa után hivatik vala össze.

Ebből látható, mily elemi publicistikai kérdések felett lehet vita a bécsi lapokban?

Országgyűlési tudósítások.

Nagy-Szeben, július 14.

A magyar és székely képviselők legnagyobb része is megérkezett tegnap városunkba. Haynald püspök ő magát ma délutánra várják.

Mindenki feszült figyelemmel néz a történetek elébe, és aligha csalódunk, midőn szász atyáinkiai arczán némi aggodalmat látnunk; és ez nem esoda, midőn biztosan felszámíthatjuk, hogy a magyarok és székelyek esetleges visszalépése esetében, meglehetősen majorizálva vannak a románok által.

A megnyitási ünnepélyről ugy vagyunk értesítve, miként holnap d. e. 10 órakor isteni tisztelet, mely után mindnyáján a gyűlésterembe vonulnak, hol minden ünnepélyes meghívás nélkül gr. Crenneville ő excija meg fog jeleni, és az országgyűlés id. elnökét a képviselőknél bemutatandja, mit végezve egy-szerint eltavozand. Ez megtörténvén Groisz id. elnök ur felszólítandja a gyűlést fogadásra esküdtet helyett; és így az ünnepélyes megnyitási alkalmat esztőtörtökön fog megtörténni. A magyar rész véleménye azonban az, hogy a szabályok megtartása iránti fogadás feletti vita pár napot eltartand, és így az ünnepélyes megnyitási csak később történhetik.

Oly bir kering, hogy a románok nagy része kész a hűség iránti fogadalomra, de a szabályok megtartására nézve fenntartásokat kíván. Egyébiránt azt bizonyosan nem tudhatni, ők gya kran mást sejtettek, s máskint eslekedtek.

Egyébkép a románok s magyarok közt még a közeledésnek mi jele sem mutatkozik.

A magyaroknál a vezérletre nézve azon nézet uralkodik, hogy az az előbbi kancellart, kormányzót és a kath. püspököt illeti; mindenesetre bizást számíthatni a magyar s székely nemzet közti teljes egyetértésre. Többnyire együtt ebédelnek s vacsorálnak a „Magyar koronánál“, hol éppen most délelőtti 11 órakor gróf Mikes János szállásán előértekezlet van, délután leendvén az eldöntő értekezlet, a melyen kath. püspök ő excija is részt veend. Azon sejtelen azonban általános, hogy a magyar s székely követek napjai itten megszámlálvák.

A szászok is conferentiáznak, de mely től van elhatározásaik felett. Ugy halljuk, gróf Mikes Benedek, mint királyföldi követ, követelni fogja a szász követi értekezletekben való részvételt. Valószínűleg bebocsátatik a nyilvános, de nem a titkos conferentiákra.

Tagadhatlan, hogy mindazoknak, kik a dolgok élén állnak, arcaikon aggodalom mutatkozik. És ez természetes.

Tisza Kálmán itt van, s a mai előérte-

kezleten megjelent. Tisza László még nem érkezett meg.

Az irodalom részéről Kövry László és Sándor József érkeztek meg.

Ennyit előlegesen, távirati sürgönyök útján a fontosabb események azonnal tudatva lesznek.

A magyar- és erdélyországi románok.

(Folytatás és vége.)

Az utolsó magyar országgyűlésen egyhangulag kimondatott, hogy Magyarország a három egységes királyság számára üres lapot hagy oly módon betöltendő, a miként az az ország érdekének leginkább megfelel. A zágrábi országgyűlés Bécs és Pest mellőzésével önálló állást foglalt el. Most az erdélyi országgyűlés is arra van hivatva, hogy közbe szóljon; az ő számára is fenntartott szintén egy üres, kény és kedv szerinti betölthető lap. Valjon a szebeni országgyűlés a zágrábi példáját fogja-e követni, teljes függetlenséget követelve részére mind Bécs, mind Pesttől?

Ez a súlypont, és ebben fekszik a román kérdés szerencsés vagy szerencsétlen megoldása Ausztriában.

Ha az erdélyi románok Erdély tökéletes belonállósága, vagy a realis unio mellett lesznek Magyarországgal: akkor a magyar követek is mellettők lesznek; ha pedig a realis unio mellett szavaznak Béccsel, azaz a febr. patens mellett, akkor ismét a szász követek állnak részükre. Mind a két esetben tehát szavuk döntő befolyással bírand az országgyűlésben.

Merre fordulnak a románok? Az igaz, hogy Erdély lakosságának abszol többségét a románok képezik, számuk legutnyomóbb, de birtoki, közműveltségi és más műveltségi tekintetben általán véve a leggyöngébb lábon állanak. Ki álland jól, hogy Erdély román tartomány lesz, ha a románok tökéletes belonállóságra törekednek? A választási törvény, mely mindinkább szűkebb korlátok közé szoríttaték, a szászok és magyarok szövetezése, ez utóbbiaknak gazdagsága, műveltsége és politikai ügyessége; mind ez azt idézn elő, hogy a románok még távolról sem nevezhetnék magukat Erdély urainak, nem tekinthe, hogy ez által nemzetök másik felével, a magyarországi románokkal, minden viszonyt megszakítanak; nem tekintve tovább, hogy az ily két milliónyi lakossággal bíró tartomány belső független önállósága inkább terhére, mint hasznára válnék az ottani nemzeteknek.

De mikép leend, ha a román nemzet, congressusa példáját követve, a szászokkal együtt a februárius patens mellett nyilatkozzand. Más szavakkal ez annyit jelent: az erdélyi románok néhány követiket Bécsbe küldik, és azok ott a Reichsrathban Erdély számára törvényeket fognak szabni; Erdély oly belserveszertet, közigazgatást és törvényeket fog kapni, a melynek más osztrák örökös tartományokban is léteznék; az erdélyi románok a magyarországiaktól külön politikai központot, köz- és törvényhatósági organumokat és hazai intézményeket kapnak. Közöttük minden politikai közösség meg fog szünni: az egyiknek a németek a Reichsrathban, a másiknak a magyarok az országgyűlésen dictálndak és a románok képtelenek leendnek, így elkülönítve, zöld ágra vergődni nemzetiségükre nézve.

De mikép állana ez ügy alkotmányos és nemzetiségi tekintetben, ha a román nemzet Magyarországgal real unióra lépne?

A román nemzetiség hátrányára volna-e, ha a Magyarországgal real unio a következő pontoktól tétéleztenék föl, melyeket a magyar törvényhozó testület is minden esetre elfogadna:

1. Magyar- és Erdélyországban lakó román nemzet egy politikai nemzetiséget képez ugyanazon egy alkotmány és intézmények alatt.

2. A nemzeti nyelv biztosítása végett keritessenek körül a megyék mind Magyar- mind Erdélyországban a nemzetiségek szerint. A román megyékben legyen a román nyelv kizárólagosan az ügykezelési nyelv, a hivatalnokok és képviselők választásában is korlátlan jogot gyakoroljanak.

3. Minden felsőbb politikai és törvényhatóságoknál külön román osztályok álljanak.

fenn, melyek a román megyékből jövő ügyek felett határozzanak román nyelven.

Ily módon az ország integritása tökéletesen fenntartatik. A magyarok a románok helyes és igazságos ohajai ellen kifogást se tehetnek, sőt ezen pontokat minden ellenmondás nélkül elfogadják. S mi lenne ez által elérve?

Igen sok, nemzetiségi és alkotmányos tekintetben.

Három millióig menők románok egy politikai tömböt képeznek egy ugyanazon állami szervezetben, s egy ugyanazon politikai intézmények részesei lennének. A román nemzet minden kívánalma sokkal könnyebben érethető el, támogatva ugyanazon időben valamennyi nemzeti hatóság által. Minden nemzeti eseményen az összes nemzet ereje fogna munkálkodni. A nemzeti nyelv szabaddon és sikeresen fejlődhetne ki. Érvényesülne mindenki a községek s megyékben, hanem minden magasabb iskolákban a politikai törvényhatóságoknál is. S ez a nyilvános életben a nemzeti nyelv művelésére eléggé támasztást adna a nemzet műveltsége s tudományának. Nem tudom, létezhet-e alkalmasabb mód a román kérdés megoldására oly viszonyok között Ausztriában, a midőn tényleg működik a román nemzet.

Mily alakja lenne a román kérdés megoldásának alkotmányos tekintetben?

A fenebb említett román kérdés megoldása nemzeti szempontból, kúlsul szolgálja a magyar s erdélyi nemzeti ügyek kérdése megfigyeltetésére. A nemzetiségi kérdések szerencsés megoldása a legbiztosabb feltétel a politikai szabadság kifejtésére s az alkotmányos életre, melyek után mint szabad emberek s alkotmányos polgárok vágyódunk, sóvárgunk.

Ha nemzeti tekintetben a különféle nemzetiségek meg lesznek elégedve, akkor az akadályok megszűnnek, melyek ez ideig úttal álltak, mivel nem gyűlhetett egybe ama magasztos zászló alá mindazon erő, mely ezen arany felirattal díszlik: „szabadság s egyenlőség.” Ha a nemzetiségek ki lesznek elégítve, megszűnik azon veszély, hogy az egymásközi surlódás megfoszt mindnyájunkat, nem csak az alkotmányos jogoktól, hanem a nemzeti jogoktól is stb.

A románoktól függ azt tenni, a mit akarnak. Ez ügy övék, s leginkább őket illeti. Minket a román kérdés megoldása csak annyiban érdekel, a mennyiben nem marad hatással nélkül a mi szerb kérdéstünk megoldására sem.

Azon politika, mely jelenleg a románok kezében van, s mely képes nemzetiségeket egyesíteni, egyházi, közoktatási és politikai életükben a román nyelv tökéletes használatát és fejlődését biztosítani, valamint az alkotmányos polgárok minden jogait is, a mely képes végre őket más nemzetekkel, melyek természetes szövetségeseik, közelebbi viszonyba hozni; — nem tudjuk, miképp válhatna fel egy bizonytalan és kétséges, a nemzetet különféle részekre szétválasztó, már századok óta politikai közösségben élő nemzetközi barátságos viszonyt felbeszakító politikával, mely nemzetek ugyanazon célt tűztek ki magoknak: a nemzetiség biztosítását, és a szabad, alkotmányos élet fejlődését.

Az idő megmutatta már, hová vezet e politika.

Igy ír az erdélyi románokról az elől említett szerb lap.

MEGYEI ÉS KÖZSÉGI ÉLET.

Hidvegy. (Dobokamegye júl. 12.)

A követválasztás a kerületben e hó 11-én folyt le. Midőn a magyarok ezen választás alatt azon szomorú tapasztalatra jöttek, hogy a követ egyéniségének kijelölése körül közvéleményükre, sőt még az országgyűlési szabály pontjaira ismét kellő tekintet, hanem a helységek népe papjait vezetés alatt jelenik meg, kik sokfelével kecseskednek, s kemény parancs alatt meghagyatják, hogy Boheczel Mihályra szavazzanak.

Ezen követjelölt ellenében huszonkét magyar birtokos aláírása mellett egy óvás adatot jegyzőkönyvre, melyben ki van fejezve, hogy a magyarok a választástól visszavonulnak, ha a Boheczelre való szavazás elfogadjatik.

Az izraeliták is adtak be más óvást, melyben az izraelitáknak, mint külön nemzetnek, külön képviselést kívánnak. És csodálatos, hogy a bizottmány az izraeliták óvását elfogadta, a magyar birtokosok pedig visszautasították azon állítással, hogy ezt a szavazat megkezdése előtt kellett volna beadni.

Minő ok ez? Ki tudhatta a szavazat megkezdése előtt, hogy Boheczel ur van képviselővé kijelölve, s hogy nincs tekintet az illetőknél magára az ideiglenes alapszabályokra is.

Egyébkint is az illetők nem azért adták be óvásukat, hogy arra e bizottmány válaszoljon, hanem hogy vegye jegyzőköny-

re, s annak idejében az országgyűlés határozzon a kérdés felett.

Dobokamegyében azonban annyira megszoktuk az erőszakoskodást, hogy az ilyen már meg sem ütközik, a minél fogva az említett birtokosok sem mellőzik el, illetékes helyen a bizottmány ezen eljárását desavouálni, s tudomásra juttatni óvásukat, melyben az is ki van fejezve, hogy ezen kérdés alá hozott követjelöltet saját érdekeik képviselőjének semmi esetre nem tekintik.

Maros-Vásárhely. július 11.

Napjainkban a közoktatás ügye egyesek és intézetek figyelmét annyira igénybe látják venni, és főleg azon érdekelté, melylyel az ifjú nemzedék kor- és észszerű nevelése körül mindazok viselkednek, méltán ragadják meg mindazok éber gondolkodását, kiknek a bázis és nemzet sebb jövője iránti reménye egy a testi és lelki párhuzamos kiképzés által előre haladott ifjú nemzedékre van irányozva; csakis azáltal levén elérhető azon magasztos cél, mely a szellemi és anyagi művelődés terén egykor egy jobb és boldogabb jövőre biztos reményt nyújtat.

Ha széttekintünk a lefolyt másfél évféden, valamint minden, egy a közoktatás tekintetében is lényeges átalakításokat szemlélhetni, a nélkül azonban, hogy a kitűzött célnak mindenekben megfelelő eszközök lennének választva, mely körülmény, főleg a közoktatásra vonatkozólag, gyakran azon szomorú tapasztalási igazságra vezet, hogy a sok oldalú ismeretek és tudományok szaktanítási rendszere mellett vajmi kevesen képződnek olyanok, kikben a valódi és alapos tudományos készségek jeleit kétségtelenül felismeri lehetne, ha csak idővel ezen tanrendszer alaposabb változtatásokon főleg a nemzet szelleméhez méltólag át nem vitetend.

Ily eszmefüggések közt valánk tanni a közelebbi pár hét alatt lefolyt közvizsgálatoknak az itteni főtanodákban, mely közvizsgálatok általában véve mind a tanítók lelkiismeretes, erélyes és buzgó eljárásáról, mind pedig a tanoncok ernyedetlen szorgalmáról és kitűnő előhaladásáról tevének bizonyosságot; a tanrendszer és körülmények által itt érzvehető hiányok elég mélyen szolgálnak mind azoknak, kik köteleim hű teljesítését az eleiből tűzött szigorú rendszabályoknak feláldozni nem akarván, minden lehetséget megtevék, ezáltal a felelősség terhet könnyíteni vélvén.

Részletekbe bocsátkozva kiemelendők véljük, hogy a helyt főtanodában nem csak a komoly tudományok minden ágazatai, hanem e mellett a zene, ének- és testgyakorlat is a pénzügyi viszonyokhoz képest, valamint az önképzőztársulat és olvasókör sok oldalú munkássága és tevékenysége igen üdvös lendületet nyertek, mely utóbbiak a kezdeményezés nehezségein felül emelkedve hasonló buzgalom és kitartás mellett sebb eredményekre jogosultak. A rom. kath. középtanodában pedig a kitűzött tantárgyak mellett a szavallatok különböző nyelveken kitűnő sikert mutatának fel, míg az ének és zene a kezdeményezés akadályait leküzdve hasonló szép előmenetelt mutattak fel elég buzdításra arra, hogy azok további művelése az ifjúság szellemi, erkölcsi és szép ízlési kímélésére üdvös befolyással leendő; végül a rom. kath. elemi tanodában mindamellett, hogy alább láthatólag feles száma gyermek csak is három tanárnak vezetésére és oktatására lön bízva, mind a helyes viselkedés, mind a kitűzött tantárgyakban előhaladás kétségtelenül arra mutat, hogy a lelkes tanárok fáradságát és türelmét nem kímélve, az elemi osztályokban oly alapokat igyekeztek vetni, melyekre a felsőbb osztályokban bizon és legjobb sikerrel lehetend tovább építeni.

Fogadják ugyanazért minden rendű és felekezeti tanárok a haza és emberiség nevében a szülők és minden ügybarátok legforróbb köszönetét azon áldozatkészségükért, melylyel a tanítás és nevelés rögös pályáján oly ernyedetlen szorgalommal működni igyekeztek, legfőbb jutalmuk a hálás elismerésen kívül keblük azon öntudata legyen, hogy az utókornöveltjeikben a társadalom leghasznosabb tagjait fogja nyerni.

Egynuttal nem tartom érdektelennek következő neveléstudományi adatokat közölni:

I. A helyt főtanodában ifjúság összes létszáma 755, kik közül a) vallásra nézve: helvét hitt 635, r. kath. 68, unitarius 23, lutherán 9, g. e. 7, ó hitt 4, izraelita 9, b) nemzetiségre nézve: magyar 726, német 9, román 11, izraelita 9.

Rendes szak- és osztálytanító 20, műtanító 4, két segéd-tanító, 1 segéd rajz-, 2 testgyakorlat-, 9 ének- és 70 magán tanító a tanulók közül.

Az ezuttal kiosztott pályadíjak és jutalmak mennyisége 1) közalapból: a) két legjobb tanuló jogásznak 28 ftt, b) a hellen nyelvű legkitűnőbbnek 21 ftt, c) egy nagyobb tudományos pályakérdésre 21 ftt, d)

az alsóbb osztályokban jótanuló szegény fiaknak pénzben és könyvekben 38 ftt 90 kr., e) összes díjak 14 tanulóknak összesen 300 ftt. 2) Magán adományokból: a) kitűnőbb magántanítók, jó tanulók szegény diákok és legtebő önmunkásságot tanusítottak közt összesen 18-nak 132 ftt; b) az ének- és zenekarban legkitűnőbbeknek 24 ftt 50 kr.; c) önképzőztársulati legjobb pályaköltségnyért Széchenyi-díj ezim alatt 5 ftt 50 kr.; d) népköltészeti gyűjteményekért 25 ftt; e) egy szorgalmas szegény fiának 2 ftt; f) testgyakorlati díj 3 ftt, és így a jutalomdíjak egész összege 600 ftt 90 kr. o. e.

II. A romai kath. középtanodai ifjúság összes létszáma 122, kik közül a) vallásra nézve: romai kath. 72, helvét hitt 1, görög egyesült 44, g. n. egyesült 5, b) nemzetiségre nézve: magyar 68, örmény 6, német 2, román 46.

Rendes tanár 6. három egyházi, s három világi; rendkívüli tanár 2, kik közül az ének-tanító a tanulmányi alaphól 120 ftt, a zenetanító pedig magán adakozásokból 60 forint díjt huz, a többi rendkívüli tárgyakat: a) rajzot és szépírást a rendes tanárok egyike kezelve.

Az ezuttal kiosztott jutalmak összege részint könyvekben, részint készpénzben 61 ftt 20 kr., melyhez a tanulmányi alap 21 fttal, a Veszprémi-féle alapítvány 25 ftt 20 krral, a többi pedig magán adományozásból járult.

Az alapítványosok száma 20, kik szállással és élelemmel látattnak el; ösztöndíjas van kettő: egyik a tanulmányi alaphól 63 fttal, a másik a Hene féle alapítványból 37 forint 80 krajczárral.

III. A romai kath. elemi tanodai létszáma 284, kik közül a) vallásra nézve: romai kath. 109, helvét hitt 58, görög egyesült 100, g. n. nem egyesült 17, b) nemzetiségre nézve: magyar 139, német 14, örmény 12, román 117, cigány 2.

Rendes tanár a négy osztályban 3.

Jutalom-díjak osztattak, részint az iskolai alapítványból járuló 6 ftt 72 krral vásárolt, részint pedig magán adományozásból nyert észszerű könyvekben és írkákban összesen 56 darab.

Az elemi tanodára nézve igen kíváncsok lennének, ha az első és második osztály lehetőleg külön helyiségekbe és tanár alatt elválasztatnék, mi legegyszerűbben egy volna kivethető, ha az első osztálybeliek a középtanodai épületben egy is tizen álló szobába egy e végre felállítandó elemi tanítónak kezelése alá bízhatnának; az énekezőt a legkisebb leányiskolával tulságosan el levén foglalva.

Hátra vannak még a köz- és magán leány-növeldei vizsgálatok, melyek közelebből fogunk megtartatni; addig is szabad legyen e helyen az illetők figyelmét felhívni, miszerint városunk egy romai katolika felsőbb leány-növelde hiányozván, ennek kor- és észszerű felállítására körül mindazoknak szoros kötelessége gondolkozni, kik eddig is, de főleg a közelebbi közvizsgálatok rendben bővebben meggyőződhetek a felől, hogy távol minden felekezetiességtől, a nemzetiségi és családi érdekek hatalmasan intenek, miszerint egy jól rendezett felsőbb leány-növelde nemcsak legtebőbb szükségünk közé tartozik, hanem egyszersmind ennek tudata és érzete áldozatokat kíván mindazoktól, kik az erkölcsi és családi nevelés és alapos elintézésében látják a jó családanyáknak, és ezekben a jó honfiaknak és honleányoknak sebb jövőre hivatott ifjú nemzedékét, mint a társadalom védoszlopait előállítani. Különben e fontos tárgyra nézve közelebből bővebb nézeteinket és kezdeményezéseinket elmondandjunk.

Egy székely.

Egerberg. július 12.

A mult választásról írt tudósításomban tett ígéreteimet magyar emberhez illőleg beállítandó, van szerencsém a tisztelt szerkesztő urat a folyó hó 8-ára kitűzött s már végre is hajtott új választás folyamáról s végeredményéről röviden értesíteni.

Mi magyarok ez uttal a választás szerepét oláh testvéreinknek engedték át s még csak meg sem gondoltuk, hogy részt vegyünk a választásban; így tehát elérkezvén a választásra kitűzött napnak reggelre, oláh testvéreink (bár valóban méltán szólhatnánk egymáshoz a testvériség hangján, de fájdalom erre kevés a kilátás), kik most nem voltak kénytelenek az éjet a mezőn tölteni, hanem mint békes emberek magukat a helységben oláh véreiknél megvonnattak, reményteljes kebellet várták a választás megkezdésének percét.

Ez azonban csak 10 órákor érkezett meg, mert a volt szavazatszedő bizottmány magyar tagjainak helyét másokkal kellett betölteni, miután azok azelőtt való nap beadták volt lemondásukat.

Igy tehát kénytelen volt az új szavazatszedő bizottmány magát oláh tagokból kiegészíteni, egyetlenegy helybeli magyar hazafi,

(volt strázsamester) ki nem rég szabadult haza a katonaságból, képviselvén ott az oláh nemzet elnyomására törekvő lipitor, magyar nemzetet (mint az oláhok szeretik nevezni.)

Tíz óra után lebetetett az idő, midőn a már megalakult bizottmány elnöke t. dr. Rácz ur (oláh) előadván a választóknak oláh nyelven a választás szabályait, mit egy hathatós szetreszke nevezett imperator kiáltás követett, nyilvánította a szavazás megkezdését. Ugyan ezt tette egy oláh lelkész magyarul is; itt jellemző az, hogy a magyar előadás a magyar választókért tétetett, bár ezek közül alig egy-két pár hallgatta meg, ezek is csak távolról fülvélve reá.

Ezután elkezdődött a szavazás és ki hitte volna, hogy most is, éppen mint a multkor, oly nevérséges variációkban mondják ki az igen egyszerű Wlassza Ilie oláh nevet, s pedig bíz az úgy volt.

De most bár mint ejtették is ki, oláhokból állván a bizottmány, addig kapacitálgaták szegényeket, míg végre eltálaták az igazi nevet.

Másnap délben, azaz július 9-én az enuntiatio is megtörtént; természetesen, hogy Wlassza Ilie lett a követ, kit az oláhok hathatósan meg is jelenezték előbb oláhul, aztán magyarul, ilyen formán: „Szetreszke deputatu nostru Wlassze Ilie kanonik din Bláz, és éljen országgyűlési követünk Wlassza Ilie balázsfalvi kanonik! s ezzel elosztottak, dícséretre legyen mondva a legnagyobb csendben. Na hiszen mi is kívánjuk azt, hogy az isten éltesse, ha nem is kiáltottuk a helyszínen, csakhogy azon feltétel mellett, ha valóssággal képes lesz e szép országot az oláh nemzet számára (mint ősi örökeinek) megtartani, a mint az a népek megígértetett, ha oláh képviselőket választanak.

Éljenek tehát! Legyen az érdemkorszok a t. román követ uraké.

Egy igaz honfi.

Radnóth, júl. 13.

Bár is, hogy karddal jobban el tudnék banni mint tollal, de azért mégis kénytelen vagyok most, egy a hogy tudok, az utolsó használni és párbajt vívni vele a népnevelés mellett. Radnóth ev. ref. ekkleziája folyó hó 8-án meghívta ugyan ezen hó 12-re ekkleziái közgyűlésünkre községünk minden magyar ajku népeit, úgy szinte a köztünk lakó kevés birtokosokat is. Közembereink számosan megjelentek, de fájdalom! birtokosaink közül egyetlen egyen kívül senki; mindamellett bízunk mi bennük, hogy bennünket pártolni fognak közelebb juthatni ezülnkhöz. E szerint nekem jutott a szerencse, hogy ekkleziái közgyűlésünkben indítványba hozzam községünk több szükségéi között egy népiskola felállításának elkerülhetetlenségét. A nép úgy látszik, megértette a kor haladását, isteni tisztelethez hasonló áhitattal hallgatta tiszta szívből hozzájuk intézett igénytelen szavaim. Melyre ígéretet tettem mindnyájra, hogy tettel és érvelet kívánnak a cél kivételéhez járulni, de mivel érzik magokban azt, hogy az anyagiatlanság nem engedi egyedül magukra egy két osztályos iskola, tanító lak és tanítónak jövőre és örökidőre biztos megalapítását: elhatároztunk közösen.

1) Felkérni mls Bethleni gróf Bethlen Camillo ur ó nagyságát volt és jelenleg is községünk legnagyobb birtokos urát, hogy járuljon segédleggel ezülnk kivételére, mely alázatos kérésünk azonnal fogalmztuk és ma át is küldöttük s erősen hisszük, hogy a nemesség lelki gróf ur tettel és tanácsával segíti fog bennünket.

2) Hogy kérjük meg honunk fiait és hölgyeit az adakozásra, mert hallottuk mi, hogy nemzetünk a haladás és népnevelés pártfogója, s áldozatot szokott hozni nemzete oltárára.

3) Hogy kérjük meg mls gróf Bethlen Camillo ur ó nagyságát Teremből, és tks Csiki Thérézia kisasszonyt Radnóthról a lelkes honfiak és hölgyek adakozásainak elfogadására, Reménységünk van, hogy mind a ketten elfogadják alázatos kérésünk és kezükhez veszik a népnevelés zászlóját és tanácsal is támogatni fognak közelebb jutni ezülnkhöz.

Hazám fiait és hölgyeit, kik kedvelik a népnevelést és áldozatot szoktak hozni a szegény neveletlen honfiak oltárára, kérjük most is kegyes pártfogásukat, tekintsek bérezes hazánk ezen központját Radnóthot, hol annyi magyar ajku nép környékével együtt szenved egy népiskola hiánya miatt, hol annyi magyar nem ismeri önmagát és hazáját, elefedli rendre anyanyelvét és fölcseréli azt a vidékben a többség által beszélt nyelvvél. Segítsenek uraim! egy iskolát építeni, hol tantörítatlan honfiak fognak hazánk és nemzetünknek neveltetni. Ti pedig tőlünk messze bérezes hazánk különböző vidéken dűsgadagságban élő rokonok, hallgassatok atyátiainak hozzatok felkiáltó és eső kérésüket, emlékeztetek meg neveletlenségben szenvedő testvéreitek és rokonaitokról, segítetek bennünket,

hogy mi is gyermekeinket neveltesse ki honunk és nemzetünk szeretetében. Nem írjuk ki neveket, mert hiszen ti jól tudjátok kik születettek Radnóthban, hogyne tudnátok? hiszen atyáitok a miénkekkal együtt itt várják a boldog feltámadás nagy napját.

Tisztelt szerkesztő ur! Én jól tudom, hogy becses lapja most más sok és nagy dolgokkal van elfoglalva, de azért nyerne figyelmet igénytelen soraim is, mert ez is hazánk és nemzetünk haladási korát jellemzi, s éppen annyira érdekel bennünket, mint más akár mi, adjon a tekintetes ur egy kis helyet soraimnak a közjóért küzdő, annyi babérokat szerzett becses lapjába, s engedje meg ezen túl is rendre tudatni, mily sikerrel haladunk iskolai ügyünk elkezdett dolgaiban. *)

Konya Daniel földmívelő.

XVI. Közlemény **).

Az erdélyi múzeum egyet pénztárába az ezen folyó 1863-ik évi júl. 1-üig bé fizetett összegéről.

A) Urbéri papirban bé adatott néhai Medgyes Ferencz alapítványa egy db. 100, frtos kötelezvényben, az 1862-dik évi jan. 1-üig járó szelvényekkel.

B) Résztvényt fizettek, még pedig:

a) Az 1860—61 és 1862-dik évre egy-szerre 15. fto mlos Ujfalvi Sándor ur.

b) Az 1860 dik évre: Kovács Sándor Sze-benből 5 fto.

c) Az 1861-ik évre: Abt Ernő, Bornemi-sza József, Finta István Szalánczy Elekné, Véber Sámuel.

d) Az 1861—62-ik évre: Timbus József, Ferenczy Ignác, 5 fto, Horváth József, 2 fto; Czibik György, és Fekete Samu 1. 1. fto, valamint, Bitai Péter, 1861-re 1 fto.

e) Az 1862-ik évre: Hunyadi Ferencz, Ha-ray Viktor, Molnár József, Boez Sámuel, Var-ga János, Dr. Lészai László, Lészai János, Bodó Dávid, K. Horváth Elek, Varga Lajos 5-5 fto; Berivoi György pedig 1861—62—63-ra 5 ft 25 kral évenként, tehát 15 ft 75 krajczárt.

f) Az 1863-ik évre: Boér Antal, Nagy Márton, Alután Szilárd, Balogh János, Cipariu Timotheus, Macskási János, Rác László, Pa-palvi Constantio, Sürényi Tivadar, Lészai Lő-rincz, Mikó Sámuel, el. Pataky Dániel, Len-gyel József, Török Emmánuel, Csiki István, Kerekes János, Kerekes Márton, Reiner Zsig-mond, Dobokai Károly, Simon Gergely, And-rási Péter, Sövérdi Biró Miklós, Basa Mik-lós, Hersényi Samu, Hersényi János, Szalánczy Gábor, Mike György, Szebenai Pál, Mike Béla, Vizy József Tamás Robert, id. Ponori József, Gidófalvi István, Libloy Schuller Fri-gyes, Varga Dani, Bántó Samu, Fikler Al-bert, Pheps Károly, tanár Decey Károly.

g) Az 1862 és 1863-ik évre: Ágoston Károly, Erőss Gáspár, Szakács Károly, Apol-czán Miklós, Forray Ferencz.

h) Kettős résztvénybe fizettek 1863-ra: Mihelyes Zsigmond, Károlyfejtővári casino, Fogarassy Antal, canonok Ferenczy József, Baráth Zsigmond, Papp János.

C) Alapítvány utáni kamatot fi-zettek: 1) Özvegy Komis Elekné 100 fto után 1862-re 5 fto, 2) Földváry József, 100 fto után 1862—1864-re 10 fto 3) Hodor Ká-roly 500 ft után 1863-ra 25 fto, 4) Hinez György 160 ft után 1862—1863-ra 19 ft 20 krt, 5) Domzsa György 500 forint után 1861—1862-re 50 fto.

D) Alapítványi kötelezvényt adott kolozsvári polgár és kereskedő Csiki József 100 ftról.

Az f. 1863-ik évi április 8-tól júl. 1-üig, tehát pár nap bija — 3 hónap alatt — „ala-pítvány“ „kamata“ és „résztvényiletkben“ csak is az elősorolt csekély összeg foly be az egy-leti pénztárba!!! és ezen összeg alig 20-ad ré-sze annak, mit az egyleti pénztár, ez idő alatt jogosan várhatott.

Hiszem, hogy a hátralékosok között sokan vagynak olyanok, kiknek lelkét és figyelmét, a mostani körülmények annyira igénybe veszik, hogy muzeumunk ügye emléktükben fel se me-rülhet; az ilyen tisztelt tagoknak figyelmét, csak azon néhány pereze kérem, — mig ez ügybeni rendelkezéseiket meg teendik! Mint-hogy továbbá, lehetnek olyan tisztelt tagok is, kik, illetőségüket, postán, vagy maguay uton eltalálták küldeni; de azok — ki tudja! mi ok miatt az egyleti pénztárhoz el nem jut-battak: az ilyen tagokat tisztelettel felkérem; légyenek szivesek, ezen „közleménynek“ * alatti jegyzékében jelelt „Hirnapj közlemé-nyekben“, hol osztályozva van megjelölve: ki? melyik évre? mit? és mennyit fizetett?

*) Hazánk mostani körülményei közt legfontosabb ügynek tartjuk a népevelést, s mindíg örömet adunk tért az e körüli mozgalmunk köz hírre juttatása végett. Szerk.

(** Az előbbi közlemények láthatók: a „K. Közöny“ 1860-dik évi 14., 17., 77., 80., 81., 93., az 1861-diki 88., 130., és az 1862-diki 29., 94., 109., 122. 161., és az 1863-dik 6., 24. és 47-dik számaiban. B. V.

után nézni; s ha nevüket ott meg nem talál-ják, az azt bizonyítja, hogy illetőségük még nem jött bé az egyleti pénztárba: következő-leg, azon esetre, ha talán el találták valami uton küldeni meg lehet tudni, hol rejlik a hiba?

Végre, hogy ha lennének olyan tagok is, kik nem tudnák mely időről? és mennyivel? vagynak hátralékban, én kész vagyok, felszólításukra, akár magán uton, akár hirlap ut-ján megadni a kellő felvilágosítást. Kolozs-várt júl. 12-én 1863.

Bányai Vítális
muzeum egyt. pénztárnok.

KÜLÖNFÉLÉK.

— (Neorolog.) Kálai Lajos, helybeli pol-gár, maga és távollévő egyetlen testvér Theil Mihály százsz-régi polgár nevében a várat-lan csapástól lesújtva tudatja, hogy szeretett neje, az illetőnek testvére Theil Eszter nincs többé! A kis család ezeltől alig egy héttel abban a reményben bocsátá utnak az ideváltat a szomszéd kerői fürdőre, hogy rü-vid időn megújult erővel s egészséggel térend meg körükbe, folytatni azt, a mire vala szent-elve egész élete, övéi boldogítását. Azonban, a hol életet keresett, halált talála: csak halni hozták vissza, és a bezárt ajkokról még bú-scsuját sem rebegette férjéhez, gyermekeihez. Egy végzeteljes kingerás a megindult szekér-ből oly agyarázkodást okozott, melynek pár napi üntadalan állapot után szélhűtés vetett véget. Folyó hó 12-dikén esti kilencz órakor kiadta véglehelletét az 51 éves nő, a 25 éven hű feleség, és hagyott keserű gyászt a fér-jnek, s első házasságából született két fiának Orelli Jánosnak és Hugónak. Benne az övéi jó anyát, a hivatásának megfelelő gondos és hű nőt, ismerősei pedig azt vesztették, a ki teljes mértékben birta szeretetüket és tiszte-leket. Vesztésük mennél váratlanabb, annál keserveesebb. Hílt tetemét folyó hó 14-kén d. n. 4 órakor kismesterutczai házatól rövid ima után kísérik ki a köztemetőbe. Kolozs-várt, július 13. 1863.

— Vörösmartti szobrának mintája ifj. b. Vay Miklóstól készen van. E szobrot, melyet Székelyfejtővár számára Bécsben öntenek, a bécsi lapok igen dícsérik.

— A „M. S.“ írja, hogy a nápolyi Rot-schild milliomos fia Pesten mulat. A eszár-fürdői bált is meglátogatta. Ugy látszik, hogy szép nőink megtesztették neki, mert szem-tüve mindig örönn volt. A cigányokat meg-bámulta, aztán kivonta zsebéből tárcáját, és — rágyújtott.

— (Tiltott nyomtatvány.) A Páris-ban Dentunél megjelent következő röpirat: „Arrestation proces et condamnation du General Türr, racontés par lui même, suivis de ses vicissitudes ultérieures par l'avocat Curti“ Ausz-triában befutott. E nyomtatványban a bécsi orsz. tszéknek f. hó 6-ról kelt elismervénye szerint a nyilvános csendzavarás bünténye két irányban követetik el, „midőn gyűlöletet és megvetést támaszt az egységes állanköte-lék iránt, a mennyiben ez az olasz területre vagy a magyar királyságra vonatkozik.“

— A „Hon“ írja, hogy a német levelezők a magyarországi zsványokból Rinaldo-Rinal-diniket csinálnak. A „Bresl. Ztg.“-ban ugyanis egy Miskolc vidéki földesur (?) Bécsből sző-rnyű színekkel festi e zsványokat. Szerinte ezen bandák korántsem süpredék népből, ha nem többnyire a katonáskodás elől megszökők jómódú paraszt gazdák fiaiból állanak. Gyak-ran kisebb birtokbeli nemes urfiak a vezérek, akik majd kalandváglyból, majd a kormány elleni gyűlöletből, könnyelmű gazdálkodás, a nagy pénzszerzés következtében, a rossz aratás miatt, vagy Pesten tűzött szilaj juratus életükre való megemlékezés folytán, (mert közlő szerint minden földes urnak a fia néhány évig tanulja a törvényt, — jurat—jurist). Ilyen szenvedé-lyek s körülmények folytán rohannak ok ama vad életbe, mely a két első György király korabeli angol highwayman-ekre emlékeztet. Redesen Lefauchaux-puskákkal vannak fegy-verkezve. (Most egy tény következik! Halljuk a bécsi levelező biztos miskolci forrását!) A minap Miskolcz közelében Pallavicini grófnál meglepve az ebédnél tili társaságot, s a kas-tély urát és vendégeket 20,000 ftrtal megkön-nyítván, a grófné a kammerdienernek azt nagy francia nyelven, hogy távolítsa el a nagy ezüsttárost tokot, mit az éles füll rablófőnök meghallván így felelt rá francziául: „Veuillez vous épargner des paines inutiles, Madame la comtesse! elle est déjà dans nos mains.“ (Ne aggodjék a grófnő baszontalanul, már kezünk közt van.) Ide járul még az is, hogy az or-szágból jól szervezett vendetta létezik, mely a miskolczi vidéki forrás szerint egész ország-ban el van ágazva, s boszúló karja iszonyu biztossággal utoléri bárhol a feladót, hacsak a batáron túl nem keres biztosabb menhelyet; minél fogva senki sem mer a hatóságokhoz folyamodni oltalomért. Csak imént volt rá eset, hogy két feladó parasztot az egész falu népé-

nek szemeláttára fényes nappal végeztek ki lőpör és golyó által!!!

— Utleve ügybeni* intézkedés. A „Fremdenlath“ írja, hogy gyakran előfor-duló esetekben a szárdinai korona alatt egye-sített tartományokból való egyének az osztrák határokat átlépve, s kikapván a belépési bi-zyonyítékot, a svéd követéségtől (mely amaz állam ügyei képviselésével meg van bízva), utlevéllel látják el magukat. Ezen utlevelek-ben előfordulnak az Ausztria által el nem is-mert következő kifejezések: „Olaszország ki-rálya.“ Ennek folytán a rendőrmintesterium elrendel, hogy ily utleveleket osztrák hiva-talnokok ne láttamozzanak, s tulajdonosaiktól, midőn Ausztriából kilépnek, vétessék el a belépési bizonyíték, (certificat) vagy az ausz-triai hatóságok által kiadott tartózkodási levél; azokkal pedig, a kik ilyen okiratok birtokában nincsenek, az idegenekre nézve meghatározott módon kell bánni.

POLITIKAI HIREK.

Angolország London, júl. 7. A fel-sőlész tegnapi ülésében Grey lord így szólott: Ha Clanricarde marquis az ő lengyelügyi in-dítványával máj 8 nap alatt elé nem áll, s ha a külügyek nemes államtitkára történe-sen azt nem nyilváníja, hogy a tárgy vitatása az államszolgálatra nézve igen bátrányos len-ne: egy én magam szándéksom indítványt tenni további okmányok előterjesztésére. Nagy fontosságu dolog, hogy a ház ne oszlojk el a nélkül, hogy véleményét a lengyel kérdés felett kimondotta legyen; s miután ugy va-gyok értesítve, hogy több lord a közelebb jövő héten elszándékszik hagyni a fővárost az gondolom, a vitátat tovább halasztani nem le-het. Erre Russel lord a következőleg felelt: Ha pnteken okom lesz, azt hinni, hogy a vi-tatás bátrányos és 3-4 napi haladék kívánatos volna: ugy arra fogom a nemes lordot kérni, hogy halassza továbbra indítványát; de ha semmi politikai tekintetek nem állanak utban, nem fogom tovább viszatartóztatni igye-kezni.

Az alsóházban az amerikai külön szövet-kezett államok elismerése iránti indítvány újabb felvetéleről volt szó, a minék eredménye tá-viratilag már elég kimerítően közölve volt.

A „Köls. Ztg.“ levelezője szerint ismét beszélük, hogy a királyné hajlandó lemondani a koronáról. Az ügy, a mint mondják, a ki-rálynénak a szárazföldre teendő ősi utjában fog eldőlni. Akkor ugyanis a királyné élő szóval fog értekezni a belgák királyával, s az ő tanácsa lesz aztán, mint sok egyéb állami és családi kérdésben történt, az irányadó. Le-mondás esetében a királyné az év legnagyobb részét Osborneban és Balmoralban fogja tö-lteni.

Franciaország. Páris, júl. 8. A „Si-cle“ nek abból a cikkből, a melyben a „Constitutionnel“-nek a lengyeleket mérsék-letre intő s közelebbi számunkban terjedelmese-n közölt cikkére felelt, kiemeltük még a következő részleteket. A „Siecle“ azt kérdi: mire való hát az az oly hatalmas francia hajóhad? Rajta a sor most, egy önálló nagy szerepet játszani. Minő kedvezőbb alkalomra lehetne még várni, mint a milyent most nyújt Oroszország magatartása? A tábornokai és katonái által Lengyelországban elkövetett rémtettek következtében ez a hatalom minden polgárosult állam által elítéltette magát. A mi tengerészretek ellenben meg vannak szokva, hogy mindenféle a polgárisodást terjesztsek. Tegyük kötelességé, hogy segítsenek Len-gyelországnak, s azonnal hallgatásra fogják kényszeríteni az orosz hajóhadat; fegyvert és minden nemzetbeli önkénteseket szállítani a lengyel földre. Csak egy toborzási könyvet kellene felütni Franciaország különböző vá-rosaiban s csakahamar százezenként innák belé magukat az önkéntesek. A hajóhadunk és egy egyszerű kiszálló hadtestünk megjelené-sének a keleti tengeren azaz előnye lenne, hogy a háborut bizonyos határok közé szori-taná; nem ingerelnék magunk ellen Európát. Sem Porosz-, sem Németországon keresztül nem kellene mennünk, a mely államok elé-gületlenségét Mac Mahon vagy akármelyik más jó hadvezér, egy egyszerű figyelő had-testtel a Rajnánál, visszafojtana.

Olaszország. Genából írják a „Gen. Korr.“-nek, hogy Garibaldi orvosainak üsz-hangzó tanácslására, a nerisi fűrdőkre szá-mított utazni Franciaországba. Ez ellen azonban a francia kormány határozottan és kifejezetten tiltakozott s a legerő-esebb in-tézkedéseket tett, hogy az agitator valami-képpen a francia határokat át ne lépje. E szerint Garibaldi Caprerában fog maradni; de azt mondják, hogy az érintett eset olta Nizzát tűzte ki első helye forradalmi ter-veiben.

Németország. Frankfurt, júl. 8. A „Südd. Ztg.“ közli a porosz király és trónörö-kös között Poroszországban történt újabb kor-mányintézkedések felett folyt levelezést, a

mely élénk világot derit Poroszországnak mos-tani és jövődöbeli királya, valamint ez és a junkerpart között fenálló nézetkülönbségre, s az olvasóban azt a meggyőződést kelti, hogy a poroszok biztos reménnyel néznek egy jobb jövő elébe, a midőn egy rossz befolyá-sóktól ment szabadelvű uralkodó alatt alkot-mányos szabadságuk ismét fel fog virágozni. A „Südd. Ztg.“ ezt írja: Május 31-én, kör-utjára való elindulása előtt, a trónörökös kü-rülből (az idézett lap csak a szószerinti köz-lésről nem áll jót) ezt írta a királynak:

„Azok a nyilatkozatok, a melyeket nekem (az octroyalások felett) tettél, kényszerítnek engem, hogy nézetemet nyitlan kifejezzem Neked. Az Auerswald-féle ministerium elbo-csátásakor azt mondatd nekem, én szabad-elvűbb vagyok náladnál s most alkalmam van, a trónörökös szerepét játszani s nehézségeket gördíteni kormányod útjába. Én ekkor meg-igértém Neked, hogy halgatni fogok és nem képezek ellenzéket. Meg akarom tartani ígé-retemet; csak irányodban érzem kötelezve ma-gamat, hogy szóljak. Eszedem Neked, drága jó atyám, ne sértsd a törvényt azon az úton, a melyet nekem értesemre adtál. Senki sincs mélyebben meggyőződve mint én, hogy minő szent előttd az eskü. Ugye egy fejedelm, a maga hivatalnokaival szemben, sokszor ne-héz helyzetbe jöhet. Jogmagyarazati fogásai-kal oly hibátlanoknak és szűkségeknök tud-ják felmutatni a magok intézkedéseit, hogy az uralkodót lépésről lépésre egészen más-utra vezetik, mint a melyen haladni akart. Csak a Te éleltd boldogságára való tekintet indit engem stb.“

Erre a király atyai szelid hangon ezt vá-laszolta: „Azt mondd, nem akartál ellenzé-ket képezni ellenem. Ugy látszik, nem voltál elég elővigyázó, mert ellenzéki beszédeid ju-tottak nyilvánosságra. Most alkalmam van, azt ismét jóvá tenni ellenkező szellemű határozott nyilatkozataid, a haladó pártiakra való du-z-zogás s a conservatívek kitüntetésé által. A junius 1-i rendelet szorosan megfelel a 63. §-nek; elébe leend terjesztve az országgyű-lésnek. Egy ily nemű törvényt már az előbbi ministeriumnak kötelessége lett volna előte-rjesztetni, mert csak e feltétel alatt állottam rá az iparrendet magyarázó törvényre.“

Junius 3-kán a trónörökös óvást intézett Bismark urhoz a sajtórendelet ellen, felhí-ván őt, hogy közölje az az államministeriummal. Az óvás tartalma körülbelül ide megy ki: A herczeg a sajtó elleni eljárás törvénytelennek, s az államra és uralkodó házára nézve káros-nak tartja. Kijelenti, hogy ez a lépés az ő tud-ta és akarata ellen történt s tiltakozik minden következtetések ellen, a melyeket a herczegnek az államministeriumhoz való állá-sából vonni lehetne. Az óvás hideg és büszke hangon van tartva.

Junius 4-én a herczeg ismét irt a király-nak, kiemelvén különösen az alkotmány-nak az általi megsértését, ha az országgyűlés elébe terjesztés nélkül léptetnek életbe törvényeket. Erre következett aztán a koronaherczeg Dan-zigban tartott ismeretes beszéde, a mire a ki-rály egy igen komolyan dorgáló levelet irt a fiához, a melyben kötelességévé teszi, hogy a beszédet igazítsa helyre, ha talán a hirlapok nem helyesen közölnék, és hogy többé ilye-neket ne beszéljen. Ha mégis azt tenné, visz-sza fogják hívni Berlinbe s ott dől el aztán, hogy vajlon megtartatja-e a herczeg továbbra parancsnoki állomását. A király előbb szigorú rendszabályok alkalmazása mellett volt, vala-mint a ministerium is, de a mely később az-tán szelidebb eljárásra gondolkozott meg.

A koronaherczeg körülbelül így válaszolt: „Szavaim nem voltak megfontolatlanok; már régen tartoztam vele lelkiismeretemnek és ál-lásomnak, hogy kimondjam ahoz a vélemény-höz való csatlakozásomat, a melynek igazsá-gát napontunk világosságban érzem. Csak az a remény csilapította le lelkiismeretem benső szavát, hogy talán mégis csak kikérlelhetem a veled való ellenzékeskedést. Most azonban a ministerium, engem egészen kifejejtve a já-tékból, oly határozatokat hozott, a melyek a magam és gyermeim jövődjét veszélyez-tetik. Én éppen azzal a bátorsággal állók jót meggyőződésemért, mint Te a tiedért. Azért semmit sem vonhatok vissza; de halgatni fo-gok. Hivatali állomásaimat a hadseregben és a ministeriumban, ezennel lábadhoz teszem le, ha parancsolod. Kérlek, határozd meg tar-tozkodási helyemet, vagy engedj helyet vá-lasztanom, a hol minden politikai tevékeny-ségtől távol lehetek.“

Ez a levél, ugy látszik nagy hatást tett a királyra. Megparancsolta Bismark urnak, hogy a herczeg óvását ne közölje a ministe-riummal. S most mindenek előtt abban mit-ködtek, hogy a herczegot további lépésektől visszatartsák. A király következő levele ismét szelid hangon van írva a fiához. A király nem tiltja, hogy a herczeg a maga meggyőződé-sét neki, az atyának, kijelentse; de mások előtt hallgasson, mert különben nem fogja ki-küldni a büntetést, a melylyel fenyegetve

volt. Neki is — a királynak — van lelkiismerete.

Végre nagyon későn következett Bismarck ur válasza a hercegnek hozzáírt levélre. A miniszterelnök ezt írta: „Királyi fenséged a mi nagy feladatunkat vagy könnyítheti vagy nehezítheti. Egyébiránt mi lú szolgái vagyunk a felségének. Nekem is van lelkiismeretem.”

Ezzel egyelőre vége van a levelezésnek. A herceg további magatartásáról semmi sinés még tudva; annyit azonban beszélnek, hogy óvása legközelebből nyilvánosság elébe fog kerülni. Atyjához írt leveleit a koronaherceg csupán nejével közölte; a ki mint angol kir. hercegnő alkotmányos légkörben nevelkedvén, jótékony hatással van férje politikai gondolkodására.

Berlin, jul. 8. Tegnap déltől 2 órakor a stettini pályaudvaron jelentékeny fegyverszállítmányt foglaltak le, a mely, a mint látszik, a lengyel felkelőknek volt szánva. Mintegy 1000 darab löfegyver vágó szuronyokkal; Görlitzből jött s Stettinbe volt utalva. A fegyverek nagy hordókba voltak rakva s a tartalom kívül „nyers csukor”-nak írva. Ugy látszik, belga gyárból kerültek. Minden egyes darab fegyvert 25 tallérre becsülnék. A fellelőzést véletlen eset okozta: átrákas alkalmával egyik hordónak a feneke kiesett. Különb. az egyes hordók sulya egészen a nyers csukor sulyához volt alkalmas.

Orosz- és Lengyelország. A csatáról semmi új. A „Krk. Ztg.” azt írja, hogy Volhyniában nincs több felkelő csapat. Orosz földön elesett 98; a radziwiliw körházban fekszik 17 sebesült; Krzemieniecben van 106 fogoly. A többi mind osztrák területre menekült, a hol egy részük feloszlott, más részük gyűllekezik; sokat letartóztattak.

Orosz hivatalos tudósítások szerint június hóban 23 lengyel végeztek ki rögtönítéletileg. A 23 szerencsétlen között 4 kath. pap volt.

Palmerston beszéde, a melyben azt fejtette, hogy a hat pont csak a congressus szerinti Lengyelországra terjed ki s nem az ő lengyel tartományokra is. — Varsóban nagy elkeseredést okozott. A lengyelek későbbiek utolsó emberig egyszerre elvárni, mintsem testvéreiknek nagy részét orosz kancsuka alatt hagyva, lassu de bizonyos megsemmisítésnek vessék alá magukat.

Sapieha Adam osztrák alattvaló lengyel herceget a bécsi kormány elfogatta. Elfogattása okán a lapok azt írják, hogy a bécsi orosz követ avval vádolta be, hogy Wysockinak Volhyniában tervezett kitörését közremunkálásával segítette.

A lengyel kérdés békés megoldásához folytat csekélyebb a remény. Angol- és Franciaország fegyverszünetet akar, a melyet azonban ha szinte Oroszország el is fogadna, a lengyelek visszatartásának Ausztria is ellene van. Oroszország általános európai congressust akar, nem pedig ad hoc értekezletet; amaz pedig, ha szinte Angol- és Franciaország rá állana is, nem kell Ausztriának. A lengyeleket a hat pont ki nem elégíti. Ezekből látszik, hogy itt egy oly bog van, a melyet alkalmasint csak kard vághat ketté.

Ujabbak. Párisi tudósítások a békeremények újabb lendületéről szólnak. Drouin de Lhuys ur egy diplomatai találkozás alkalmán

val oly békés szellemben beszélt, hogy a külső hatalmak képviselőit teljesen megnyugtatta egy mostanában kiítható európai háború valószínűtlensége felől. Azt is általánosan beszéltek, hogy a lengyel forradalmi kormány, a mint Oroszország a hat pontot elfogadja, egyszer csak a világot meglepni, hogy Lengyelország a hat pont alapján teendő intézkedésekkel egyelőre megelégszik.

Konstantinápoly, jul. 11. A porta hadi előkészületeket tesz. Omer pasa főparancsnoksága alá 30,000 embert összpontosítanak a Bosphorus mellett. Nusra pasa rendeletet kapott, hogy a rumeliai hadsereg parancsnokságát átvegye. Sumlát védelmi állapotba helyezik s Karsba löszert és élelmi készletet szállítanak. A törökök azt hirdelik, hogy e készülődés a kaukázusi felkelés miatt történik. Ellenben pétérvári tudósítások szerint az orosz kormány arról értesült, hogy a lengyel legiónak, a mely Törökországban a török kormány védelme alatt szervezkedik, célja, Odessa tájékán orosz földre szállani s onnan a lengyel felkelők előnyomuló csapatjaival egyesülni.

Turin, jul. 11. Öt briganti főnököt, köztük a kegyetlenségéről hírhedt Cipriano Logalót tegnap egy francia gőzösön a genová kikötőben, az olasz rendőrség, a francia konzul beleegyezésével foglyulá tette.

Berlinből írják, hogy ottani kormány körökben azt beszéltek, hogy a hat pont feletti további eszmecsere a bécsi szerződést aláírt nyolcz hatalomnak Pétervárt levő képviselői között fog történni. Franciaország ezt az alkudozási modort már elfogadta volna.

K. KÖZLÖNY

Feladatott: Szebenben július 16-án d. e. 8 órakor. Megjött Kolozsvárra: d. e. 8 óra 10 perc.

Tegnap reggel 9 és 10 órakor isteni tisztelet tartatott, azután a szászok, románok, gr. Beldi, gr. Nemes és Lászlófi a gyűlésterembe mentek, hol gróf Crenneville az összehívó felségi irat felolvasása után Groisz urat bemutatja és távozik. A megjelent s említett képviselők részéről a fogadalomtétel és kézadás minden vita nélkül megtörtént.

Beldi vezérlete alatt tisztelő küldöttség neveztetik ki, mely a királyi biztost a gyűlés ünnepélyes megnyitására meghívja, a mi ma 10 órára történt ki. Ezzel az ülés eloszlott.

Bécsi börze *Julius 15-kén.* Nemzeti kölcsön 82.25. 5%. Metalliques 77.25. Bank-részvény 798.—. Hítel-részvény 195.20. Váltó Londonra 110.80. Ezüst 109.50. Arany 5.28 1/2. 1860-iki Állam kölcsön 102.10.

Julius 13-án: Urbéri kárpótlási kötvény: Magyarországi 76.25. Erdélyi 74.—.

T. és felelős szerkesztő DÓZSA DANIEL.

H I R D É T E S E K.

HIVATALOS.

(149) 3195 1863. Árverési hirdetmény.

Marosvásárhely szabad királyi város közönsége, ezennel közli: mikint ezen folyó 1863-ik év augusztus hava 4-kén a Tanácsház nagy teremben nyilvános árverés után, folyó 1863-ik év augusztus 4-től 1865-ik év octobere utolsó napjáig terjedő időre haszonbérbe adja a bídám-bázat, ehez kötött bídám vételi joggal, miről vállalkozni kívánók előlegesen értesítenek, mikint az árverés előtt a felkialdandó 4800 m. sztr. értékű forinoknak 10 százottól 480 sztr. ért. forinokban az árverező bizottmány kezébe letenni, e fölött idegenek érkezői és politikai maguk viselkedését hitelen bizonyítványt folmutatni kötelezetnek. Az árverezés bevégeződésétől számított 8 napok alatt, legmagasabb ígérete által haszonbérletnek elismert vállalkozó, az egész évi haszonbéri összeget felőre biztosítot, lesz köteles kimutatni, még pedig: vagy minden teher nélkül és független helybeli fekvő jökbán, a bétáblázás költségeit is hordozván, vagy szelvényrel ellátott államkötelevényekre fektetett bízei árban elfogadandó töképezen, vagy végre készpénzben, miről azonban kamatot a városi közönség fizetni nem fog.

Minek teljesítése után, bétett bácatpénzt a majorsági pénztártól rögtön visszaveheti, más árverezők pedig bánapénzüket az árverés bevégeztével azonnal visszakapandják. Az árverés más pontjait egész terjedelemben, vállalkozni kívánók a Tanácsház nagy teremben előlegesen meg is tekinthetik. A M. Vársárhely városi Tanács és Esküdt közönségnek július 8-án, 1863-ban tartott közös üléséből.

NEM HIVATALOS.

Hirdetés.

(148) Kolozsvárt b. királyutczában a 36-ik sz. alatti emeletes báznál szállások vannak Szent-Mihály napkor kiadók, butorral vagy a nélkül. Értekezhetni a házmesterrel.

Pesten sajtó alatt van:

„ELV és ELŐÍTÉLET“

Regény a magyar társadalomból.

IRTA

H. H. H. H. SÁNDOR.

A meglehetős terjedelmes kötetet képező munka következő fejezetekre oszlik:

I. A jukker-fogat. II. Egy csodabogar s a mezei ibolyák. III. Az öreg Csallószegi és háztája. IV. Sátyr és Amor egy fedél alatt. V. Vasárpán város s vasárpán falun. VI. Mitől kapnak a nők főfájást? VII. Egy kis leány nagy veszedelmében. VIII. Egy csók nem a világ! IX. Az öreg Csallószegi el akarja idegeníteni Györgyét a mágnessok társaságától s igen nagy tűzbe jó. X. Mi van a levegőben? XI. A kis leány szerelmes lesz — a halálba! XII. Mi az a váltó? Nőnek magyarázza egy ex-táblabíró, a ki soha se írt váltót alá. XIII. Egy szó, a melynek ára 5000 forint. XIV. Egy kis tanúság a szerelmes leányok és nagyleányos anyák számára. Lesz, a ki megérti s hasznát veszi tán. XV. Csallószegi bátyánk viszontagságai egy ölet miatt. XVI. Mi választja el a nagyvilágot a kisvilágtól? XVII. A Noé galambja. XVIII. Az első vívát az özönvíz után. XIX. Corollarium.

Elofizetési ár f. e. július végéig 1 frt marad,

Megrendelések egyenesen a szerzőhöz Kolozsvárra intézendők.

Továbbá megrendelhetők még a következő már megjelent munkák:

„Parlagi Rózsák.” Történeti beszédek. Irta Halmágyi Sándor. Két kötet. Ára a könyvkereskedések útján 2 frt, szerzőnél csak 1 frt 50 kr.

„Saphira.” Történeti regény. Irta Halmágyi Sándor. Három kötet. Ára könyvkereskedések útján 2 frt 60 kr, szerzőnél csak 2 frt.

Mind a három munkát a szerzőnél megrendelhetni 4 frttal, mely összeg be-
küldőjének a könyvek bérmentve küldetnek meg.

Nyomatott az ev. ref. főtanoda betűivel (Bel-farkasutca 74 sz.)

Iskola Alapítvány - Kolozsvári Központi Egyetemi Könyvtár © Fundația pentru Școală - BCU Cluj-Napoca.

(129)

Tudatjuk a **repcze** termelő urakkal, hogy az idén a **repczét** a fuyarbért leszámítva

a teljes PESTI piaczi árba

fizetjük

KISS TESTVÉREK, olajgyár tulajdonosok.

(147)

A magyaroi birtokosság osztatlan közös havassai f. e. augusztus 9-kén délelőtt M. Régenben alóírt udvarában, árverés útján haszonbérbe adának 1864-re, tudatja 1863 július 10-kén.

SZEKERES SÁNDOR, magyaroi birtokosság biztosa.

(51)

1863

(5-6)

Beküldetett.

Alkalmunk volt közelebből Buenos Airesből (Argentín szövetségből) egy iratot szemlünk, melybe az ottani legelső házak egyikétől, J. G. POPP fogorvos urnál, Tachlauben város rész 557 sz. az **anatherin szávizből** 1000 palacz rendeltetett.

Ámbár ösmeretes, hogy az **anatherin száviz** már világhírűvé vált, de mégis kíváncsok, hogy bár futólag is tényeket mutassunk fel, miként vergődött egy hazai ipartermék, annyi számtalan s sokszerű akadályok leküzdése után, az elsőbb foku kiviteli ezikké sorába.

POPP ur mint tudva van, Londonban az ott kiállított szávizéért nem csak a becsületes megemlítés kitüntetésébe részesített, hanem azon szerfeleti eredményekre vonatkozó tudósítások alapján, melyek ezen általános fog- és szájbetegek elleni szer által sikerültek, a nagybritanniai királyi kizárólagos szabadalom engedményezésébe részesített.

Meg vagyunk győződve, miként az előbb említett megrendelés is azon kitüntetés következménye, mely nem sokára nagyobb mérvben fog ismétlődni, mert bár ki is az **anatherin száviz** használatát megkísérette, annak ezen szer nélkülözhetetlenné vált.

Ha lehetne azon számtalan eseteket elősorolni, melyekben nevezetes orvosoknak bizonyítások szerint az **anatherin száviz** a fogfájdalommal szenvedő emberiségre nézve valódi jótékonyaságnak nyilvánított, közönségesse tenni; akkor bizonyosan egy család se hiányozna ki nélkülöznén ezen szert, s azt a leggyengédebb gyermekortól elkezdve mint övszert a legdurviorabb fog- és szájbetegek ellen ne alkalmazná.

Hogy különben is ezen hasznos és ezerfeleképp ajánlatos szer, feltarthatlanul útát tört az elterjedésre, tanusítják azon százezernyi **üvegpalaczok**, melyekbe az **anatherin száviz** megrendeltetve, a bel- és külföldön fogyasztatik.

Közelebből történt a londoni kiállításon kitüntetés nyert osztrák iparversenyzők számára az ünnepélyes kiosztás.

Azon számtalan sokféle ezikké mellett, melyek Londonban kiállítottak, POPP urnak bizonyosan nagy becsületére váland, magát a **kitüntettek** közé számíthatni.

Szolgájon nekie ösztönül ezen kitüntetés hogy a megkezdett uton ernyedetlen haladjon előre; mi mindég készek levén az új eredményeket a legnagyobb elterjesztésbe részesíteni.

BIZOMÁNYOSOK:

Kolozsvárt: WOLFF J. és Rhudy J. ügyvédül. Tordán: Wolf G. gyógyszer, Szebenben: Zöhrer és Müller, Steiner gyógyszerész. Brassóban: Jekelius Adolf, Fabick János fia és G. János fia. Károly-Fehérvárra: Sander gyógyszerész. Rusz, Wagner könyvtáros. Segesvárra: Misselbacher J. M. Beszterczén: Nusbacher K. Dietrich és Fleischer. Dézsen: Kremer S. Dédán: Büchler A. Medgyesen: Fülbert gyógyszer, Nagy-Enyedén: Trajnovits Ede, és Oberth J. gyógyszer. uraknál. N. Váradon: Schnurr Ferenc és Janki J. Huella. Fogarason: Nehrer. M. Vadsárhelyt: Bucher D. és Fogarasi. Balázsfalván: Korvát T. Szászvároson: Déman D., Leonhardt J., és Wostch gyógyszer. Szász-Régenben: Traugott és Waechner. Zilahon: Weiss S. gyógyszer. Debreczenben: Gölt, Borsos gyógyszerészeknél, és Csanak J. S.-A. Ujhelyt: Deutsch József. Szinyer-Váralján: E. Gerber gyógyszer. Szathmárra: Veisz J. Marm.-Szegeden: Hoffman és Rath. Holdmező-Váradhelyt: Wagner K. gyógyszer. N.-Károlyban: Jellinek gyógyszer. Nagy-Bányán: Papp gyógyszer. Ó-Maróthon: Pfeiffer urak.

Postán küldve a göngyöleket és bérmentesítésért a rendes áron felül a távolláság és csomag nagyságához képest még 30 egész 70 krig melléklendő.